

# Molenbiotoop Rapport

**Naam:** Nieuwe Veenmolen  
**Type:** 8-k grondzeiler  
**Bouwjaar:** 1654  
**Eigenaar:** Stichting De Nieuwe Veenmolen  
**Locatie:** IJscubweg 111, Den Haag



## Colofon

Tekst en beeld: Dorp, Stad en Land; LILA Living Landscapes; RAAP (tenzij anders vermeld)  
Onderzoekers:   
Vormgeving:  (RAAP)  
Eindredactie: Provincie Zuid-Holland

In opdracht van: Provincie Zuid-Holland  
, Bureau Cultuur en Vrije Tijd  
, Afdeling Ruimte, Water en Bodem (RWB)

Eindversie: Januari 2022

Met dank aan: Stichting De Nieuwe Veenmolen





# INHOUD

- A. Inleiding
- B. Doel
- C. Werkwijze
- D. Conclusies *(Tekst; Provincie Zuid-Holland)*

## Hoofdstukken

- 1. Functionele molenstatus *(Tekst; Provincie Zuid-Holland)*
- 2. Historische & landschappelijke molencontext
- 3. Zicht op de molen en belangrijke zichtlijnen
- 4. Windvang
- 5. Maatschappelijke invulling

## Bijlagen

- A. Interview molenaar/eigenaar
- B. Redengevende beschrijving monument
- C. Geraadpleegde literatuur en websites
- D. Molenbiotooprapport 2009

## A. Inleiding

Het begrip molenbiotoop is geïntroduceerd om de windvang van en het zicht op een traditionele windmolen aan te duiden. Provincie Zuid-Holland heeft in haar Omgevingsverordening regels opgenomen ter bescherming van de molenbiotoop, om hiermee voldoende wind en zicht te waarborgen ten behoeve van de molens. De provinciale regels werken door in de gemeentelijke bestemmingsplannen of in de toekomst het omgevingsplan. Hierin wordt rondom de molen een cirkel met een straal van 400 meter opgenomen waarbinnen de maximale hoogtes van objecten zijn afgestemd op de molen. Bij een beleidsherziening is de directe omgeving van elf Zuid-Hollandse molens aangewezen als bijzondere molenbiotoop. De Nieuwe Veenmolen is daar één van.

Een bijzondere molenbiotoop houdt in dat, indien er ontwikkelingen plaatsvinden binnen een afstand van 400 meter van de molen, de molen en molenbiotoop op een goede manier ruimtelijk ingepast dienen te worden. Niet alleen de windvang en het zicht, maar ook de landschappelijke context, de functionele status en de maatschappelijke status zijn aspecten om mee te wegen.

## B. Doel

Het doel van de Provincie Zuid-Holland is om met de molenbiotooprapporten een handleiding op te stellen aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling binnen de grenzen van één van deze elf bijzondere molenbiotopen, wordt voldaan aan het criterium dat molen en molenbiotoop op een goede manier ruimtelijk worden ingepast.



## C. Werkwijze

Het projectteam van Dorp, Stad en Land heeft samen met de Provincie Zuid-Holland een onderzoeksmethode samengesteld die recht doet aan de waarden van de molen. De provincie heeft 5 aspecten benoemd op basis waarvan waarden kunnen worden toegeschreven aan de molenbiotoop. Deze 5 aspecten zijn nader onderzocht en uitgewerkt door Dorp, Stad en Land en fungeren als nulmeting. Daarnaast zijn de molenaars/eigenaren voorafgaande aan het onderzoek geïnterviewd. De uitkomsten hiervan zijn in bijlage A opgenomen. De opgehaalde informatie is zoveel mogelijk verwerkt in de analyses. De molen zelf is niet onderzocht.

De 5 aspecten die zijn onderzocht en in beeld gebracht lichten we hier kort toe.

### 1. Functionele molenstatus

Dit is een beschrijving van de actuele functionele status van de molen, aangeleverd door de Provincie Zuid-Holland.

### 2. Historische & landschappelijke molencontext

Om te kunnen begrijpen wat er nu nog aanwezig is, zijn historische kaarten geanalyseerd. Niet alleen het

gebied direct om de molen, maar ook een groter geheel van land en water is in kaart gebracht. Als methodiek is gekozen voor de Landgoederenbiotoop die de Provincie Utrecht heeft ontwikkeld. Terminologie en legenda's van die methodiek zijn overgenomen.

Een beschrijving in beeld en woord van die elementen die direct samenhangen met de aanwezigheid van de molen.

### 3. Zicht op de molen en belangrijke zichtlijnen

Op kaart zijn de relevante en te behouden zichtlijnen vastgelegd met een beknopte beschrijving.

### 4. Windvang

De actuele toestand van de windvang van de molen is gevisualiseerd met behulp van GIS en het Actueel Hoogtebestand en een actuele serie van 8 omgevingsfoto's in de 8 hoofdwindrichtingen. Een beknopte beschrijving van de molenbiotoop ter plaatse, aangeleverd door de provincie Zuid-Holland, gaat hieraan vooraf.

### 5. Maatschappelijke invulling

De beschrijving van de actuele maatschappelijke invulling.

## D. Conclusies

De Nieuwe Veenmolen is een poldermolen in een volledig verstedelijkte omgeving ten oosten van de historische binnenstad van Den Haag. De molen kan niet meer uit alle windrichtingen draaien door een direct ten noorden gelegen en later vernieuwde molenaarswoning op het molenerf. Het beschermen van de windvang vanuit alle richtingen rondom de molen is derhalve niet noodzakelijk. Dit in combinatie met het gegeven dat er rondom de molen sprake is van een sterk dynamische omgeving met tal van voorziene nieuwe stedelijke ontwikkelingen, is de reden dat er voor deze molen een bijzondere molenbiotoop is aangewezen. Nieuwe ontwikkelingen binnen deze bijzondere molenbiotoop, waarvan de plaats geometrisch is begrensd en verbeeld op kaart 15 in bijlage II van de Omgevingsverordening, zijn mogelijk mits de molen en molenbiotoop op een goede manier ruimtelijk worden ingepast. Hiervan is sprake als rekening wordt gehouden met de in dit molenbiotooprapport omschreven waarden van deze bijzondere molenbiotoop. Nieuwe ontwikkelingen mogen deze waarden niet onevenredig aantasten. Onderstaande aandachtspunten zijn hierbij van toepassing:

### 1. Functionele molenstatus

Behouden van de molen als af en toe draaiend en malend rijksmonument (zie ook pag. 7 en 8).

### 2. Historische en landschappelijke molencontext

Behouden en versterken van de ensemblewaarde in samenhang met de bijgebouwen, kavelsloten, de Molensloot en beplanting en behouden van het landelijk karakter voor zover dit nog aanwezig is. (zie ook pag. 25 t/m 26).

### 3. Zicht op de molen en belangrijke zichtlijnen

Behouden en versterken van de zichtlijnen van en naar de molen, zoals afgebeeld op pag. 32 (zie ook pag. 31 en 32).

### 4. Windvang

Waarborgen van voldoende windvang in de op pag. 34, 35 en 36 getoonde windrichtingen W, ZW, Z, ZO, O, zodat de molen op regelmatige basis op windkracht in bedrijf kan blijven als poldergemaal ten behoeve van de doorstroming van de sloten in de directe omgeving.

Het waarborgen van voldoende zicht op de molen vanuit deze en de overige windrichtingen zodat de molen zijn waarde als landschapsbepalend element kan blijven vervullen (zie ook pag. 33 t/m 36).

## 5. Maatschappelijke invulling

Behouden, versterken en verder ontwikkelen van de waarde van de molen als landmark en herkenningspunt, het verbeteren van de openbare toegankelijkheid van de molen indien zich hiertoe kansen aandienen (zie ook pag. 37).

Indien geoordeeld wordt dat de gemeente onvoldoende rekening houdt met bovenstaande richtpunten en een verslechtering van de windvang niet voldoende wordt gemitigeerd door het versterken van een andere waarde binnen de molenbiotoop, kan het wenselijk zijn dat een additionele financiële compensatie wordt afgesproken. Deze heeft tot doel om eventuele vervanging van draaigevoelige onderdelen van de molen zeker te stellen, een en ander naar analogie van de door Gedeputeerde Staten vastgestelde Compensatieregeling Molenbiotoop.

## Functionele molenstatus

### De actuele functie van de molen.

De Nieuwe Veenmolen is een in 1654 gebouwde poldermolen in het Haagse Bezuidenhoutkwartier. De molen ligt naast de spoorlijn Den Haag - Leiden en heeft oorspronkelijk de Veen- en Binckhorstpolder bemalen, samen met de oudere molen De Vlieger in Voorburg. De Nieuwe Veenmolen is geheel maalvaardig, met behulp van een ijzeren scheprad kan water worden uitgeslagen vanuit de Schenkwatering op de Molensloot.

In de middeleeuwen heette de latere Nieuwe Veenpolder nog het "Heerenveen", waar door turfstekers het turf uit het veen werd gewonnen voor hun heer, de graaf van Holland. Vandaar de toenmalige naam van dit gebied. Tussen het Haagambacht en Voorburg werd in 1403 een afscheiding gegraven, een watering genaamd de Schenk. Dit was de eerste aanzet naar de vorming van een polder. Het Hoogheemraadschap van Delfland besloot in 1442 tot de aanleg van veenkaden en twee houten sluizen, ter bescherming van de turfgronden van de graaf. In 1446 kreeg het Heerenveen zijn eerste poldermolen, waarmee de nieuwe polder een feit was. Deze eerste molen bleek echter in de loop der eeuwen niet voldoende op zijn taak berekend. Toen de turfwinning werd beëindigd, was het landoppervlak door de vervening lager komen te liggen, hetgeen problemen opleverde voor de nieuwe bewerkers van het land, de boeren.

Totdat in de zeventiende eeuw de bouw van een nieuwe molen werd gerealiseerd, stond de Nieuwe Veenpolder jaarlijks van november tot mei onder water. Daardoor was het land slechts beperkt geschikt voor landbouw. Toen de polder een keer in de winter niet onder water kwam te staan, bleek goed wat het gunstige effect daarvan was voor de landbouw. Het hoogheemraadschap gaf in 1626 toestemming voor de bouw van een nieuwe molen. De totstandkoming ervan had echter nogal wat voeten in de aarde. De kleine gemeenschap in de polder hoefde bijvoorbeeld niet te rekenen op actieve steun vanuit het hoogheemraadschap of van de molenmeesters, voor een initiatief om de polder beter te laten bemalen. Daarvoor waren de kosten te hoog in vergelijking met de directe opbrengst uit belastingen. Uiteindelijk was het een groep van belanghebbenden die zich sterk ging maken voor de komst van een nieuwe poldermolen. Daarbij zouden zij ook lokale notabelen moeten overtuigen, die in de omgeving hun buitenplaatsen bezaten. Zij wilden niet aan de ontwikkeling meebetalen of er landschappelijke ingrepen voor moeten treffen. Een van hen, de jurist Jan Uytenhage de Mist, agiteerde in een publicatie openlijk tegen 'de instanties' (lees: Hoogheemraadschap Delfland), die het initiatief niet op voorhand hadden afgewezen en hem in zijn vrijheden zouden willen beknotten. Uiteindelijk haalde hij bakzeil. Ook Johan van Nes, eigenaar van Buitenplaats De Loo, maakte bezwaar tegen het plan voor een



molen. Hij was voorstander van het plan voor bemaling door een molen, ook zijn landen hadden te maken met wateroverlast, maar had problemen met de keuze van de locatie. Deze zou vlak bij de Loolaan komen te staan. Dat hij zijn eendenkooi zou moeten verwijderen, daar kon hij nog wel mee leven. Hij was vooral bang dat de hoge bomen langs de Loolaan zouden moeten worden gekapt in verband met de noodzakelijke windvang van de molen. Daarom verzocht Johan van Nes om een andere locatie te zoeken, dan wel om voor eeuwig vast te leggen dat er langs de Loolaan hoge bomen mochten staan, zonder dat op de aanwezigheid van de molen een beroep mocht worden gedaan, om toestemming voor hun kap gedaan te krijgen. Dit laatste kreeg hij voor elkaar en de molen zou in 1654 verrijzen op de beoogde locatie, waar hij nog altijd staat. Het timmerwerk aan de molen was van de hand van Cornelis van 't Woud, die hiervoor 6200 gulden ontving en het metselwerk werd opgetrokken door Dirk van Duin. De molen is gebouwd als binnenkruier, enkele kruikramen in het boventafelement zijn een tastbare herinnering aan die periode. Later is de molen voorzien van een staartwerk en werd deze van buitenaf op de wind gedraaid. Ook bijzonder aan de molen is het boventafelement zelf, dat uit elkaar kruisende delen bestaat.

Toen de molen zijn functie verloor door de komst van moderne gemalen, werd hij in zijn voortbestaan bedreigd, mede omdat niemand er de hoge onderhoudskosten voor

wilde opbrengen. Na jarenlange leegstand werd de molen aangekocht door leden van het Nederlands Instituut van Aannemers Grootbedrijf, die daartoe de Stichting Nieuwe Veenmolen oprichtten. De stichting liet daarop de molen restaureren door dr.ir. G.A.C. Blok, hetgeen in 1953 werd voltooid. Blok had eerder het Huis van Pauw aan de Korte Vijverberg gerestaureerd. De Nieuwe Veenmolen was toen reeds haar landelijke karakter kwijtgeraakt, door de aanleg van nieuwe woonwijken: in de eerste helft van de twintigste eeuw het Bezuidenhout en Voorburg-West; na de Tweede Wereldoorlog de wijk Mariahoeve. Door het wegvallen van het vlakke landschap vangt de molen dan ook relatief weinig wind. Daarnaast is de naastgelegen woning zo dicht op de molen gebouwd, dat deze laatste niet meer vanuit alle windrichtingen kan draaien. Anders zouden de wieken in het dak van de woning slaan. Desondanks is de molen op gezette tijden in bedrijf als de wind uit andere richtingen komt, dit ter bevordering van de doorstroming van de sloten rondom het molenerf.

## Historische en landschappelijke molencontext

### Historische en landschappelijke ontwikkeling van de molencontext

Om de relatie tussen de individuele molen en het omliggende landschap te begrijpen en op waarde te schatten, kijken we naar de historische ontwikkeling van het gebied en de rol van de molen daarin. Middels een serie historische kaarten door de jaren heen wordt verduidelijkt hoe het landschap zelf maar ook de rol van de molen daarin is veranderd. Vervolgens worden de verdwenen en aanwezige relaties tussen molen en omgeving op 3 schaalniveau's geanalyseerd en vastgesteld.

### Molencontext op 3 schaalniveau's

#### *Molenzone*

Een molenzone is een gebied waarin zich, min of meer aaneengesloten, verscheidene historische molenplaatsen en molencomplexen, bevinden. Kenmerkend voor een molenzone is zowel de ruimtelijke en/of (waterstaatkundig-) functionele samenhang als de beleefde samenhang tussen de molenplaatsen en -complexen. De samenhang wordt gevormd door de lange lijnen in het landschap als weg- en waterstructuren, polderboezemsystemen en het omringende natuur- en cultuurlandschap. Er is geen sprake van een molenzone. De poldermolen de Nieuwe Veenmolen

bemaalde de Veenpolder en was en is solitair gelegen in het landschap aan de Schenkwatering.

#### *Moleninvloedsfeer*

Een moleninvloedsfeer omvat:

- de individuele molenplaats zelf die bestaat uit de molen, het molenerf, de moestuin, bijgebouwen, paden, wateren en beplanting;
- (delen van) een molenensemble of molencomplex zoals een molengang, (tussen-)boezems en kaden en (delen van) paden en wegen, wateren en beplanting;
- de molenbiotoop; een juridisch vastgelegde cirkel met een straal van 400 m. (tenzij anders aangegeven) om de windvang rond de molen te garanderen.
- zichtrelaties van de molen naar de omgeving en vanuit de omgeving naar de molen en/of molenensembles.
- een buffer waarbinnen sprake is van relaties tussen de molen en haar omgeving. Deze omvat bovengenoemde aspecten en delen van de onderliggende landschappelijke onderlegger zoals agrarische en/of poldercomplexen, en basisstructuren als primaire weg- en waterstructuren als rivieren, vaarten en boezems.

De Nieuwe Veenmolen lag solitair aan de rand van de open Veenpolder aan de Schenkwatering. Door stedelijke ontwikkelingen ligt de Nieuwe Veenmolen nu omringd. Het open gebied ten noordoosten van de molen bestaande uit

de Molensloot, het Overbosch en de sportvelden geven de molen landschappelijke context. De relatie met de Schenkwatering is historisch en ruimtelijk van belang maar alleen beleefbaar op een beperkt deel van de Schenkkade. Deze gebieden liggen in de moleninvloedssfeer van de Nieuwe Veenmolen.

#### *Molenplaats en molenensemble*

- de individuele molenplaats zelf bestaat uit de verschillende onderdelen als de molen (-restanten), het molenerf, de moestuin, bijgebouwen, paden, wateren en beplanting;
- een molenensemble heeft betrekking op de directe omgeving van de molenplaats en haar ruimtelijk - functionele samengang. Dit kan (een deel van) een molencomplex zoals een molengang omvatten en (tussen-)boezems en kaden en (delen van) dijken, paden en wegen en wateren en beplanting.

De molen vormt samen met de bijgebouwen, kavelsloten en beplanting een herkenbaar en samenhangend geheel met een landelijk karakter. De volkstuincomplexen aan weerszijden van de molenplaats geven de molenplaats een passende semi-landelijke context.



De Nieuwe Veenmolen ca. 1964. Rechts van de molen de Schenkwatering en volkstuinten langs het spoortalud. Vervaardigd door VVV (Bron: Haags Gemeente Archief)

## Huidige stedenbouwkundige context

De Nieuwe Veenmolen is gelegen op de overgang van de oude strandwallen naar het veen. Ten zuiden van paleis Huis ten Bosch en ten oosten van de Haagse binnenstad.

Deze molen bemaalde eerst de Veenpolder, een open agrarisch gebied. Vanuit de Schenkwatering werd het polderwater geloosd op de Molensloot, die fungeerde als tussenboezem. De Molensloot vormt de ruimtelijke en visuele as tussen de Bezuidenhoutseweg, het Haagsche Bosch en de Veenmolen.

In 1842 werd, parallel aan de Schenkwatering, het spoortalud voor de treinverbinding tussen Leiden en Den Haag aangelegd. Vanaf eind 19de eeuw vonden stadsuitbreidingen plaats, met eerst de wijk Bezuidenhout en na WO 2 Mariahoeve.



Luchtfoto uit 2020 (Bron: Streetsmart/Cyclomedia)





Stedenbouwkundige context  
(Bron: Streetsmart/Cyclomedia)

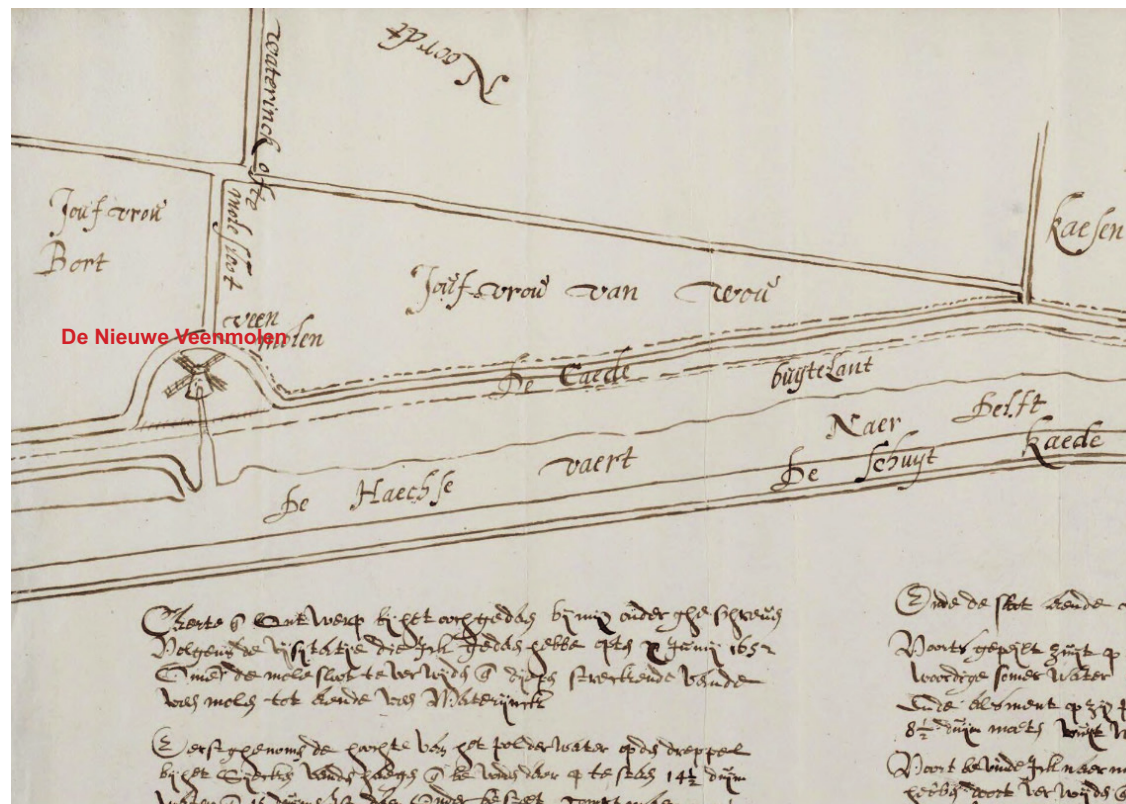


## Historische ontwikkeling molencontext

### 17de - 18de eeuw: De Nieuwe Veenmolen

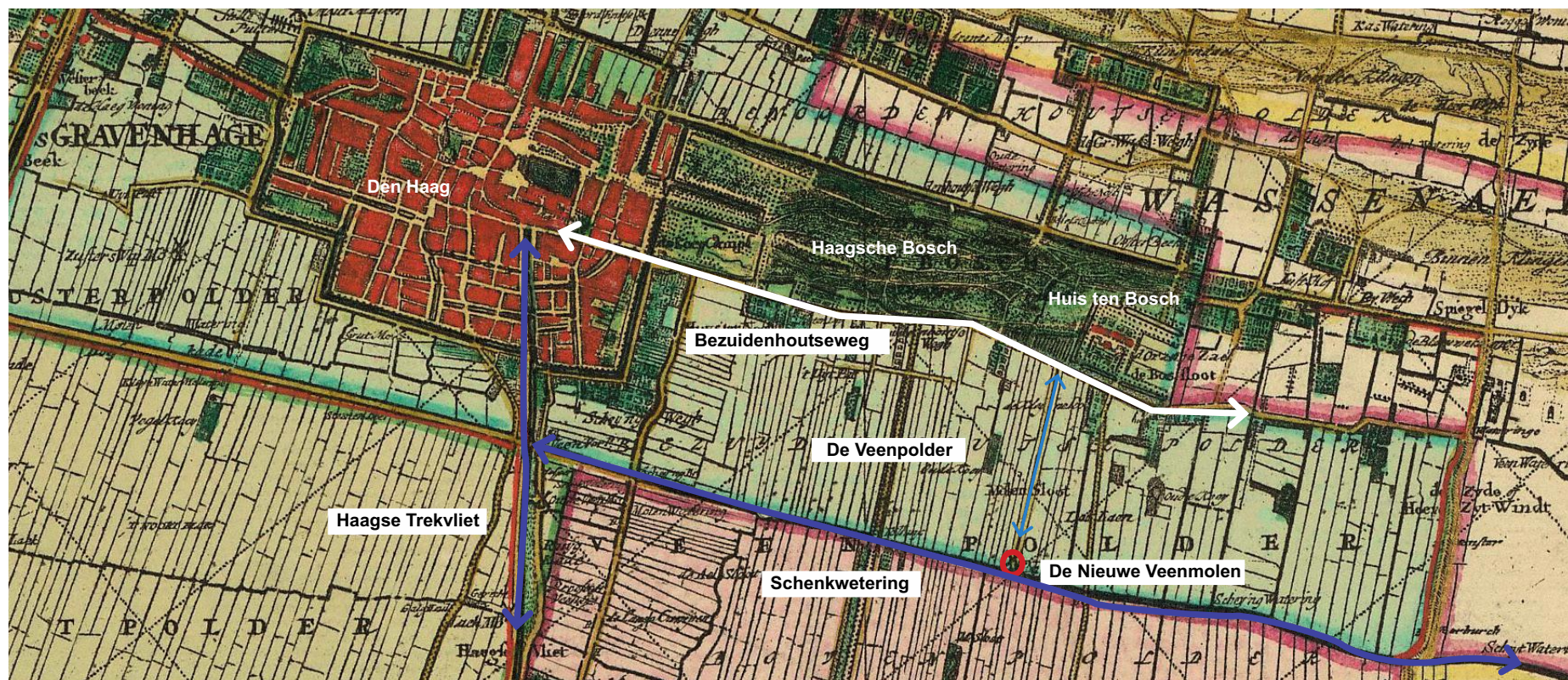
Op de afbeelding uit 1652 is het ontwerp te zien voor een nieuwe molen voor de bemaling van de Veenpolder. De molen kwam in 1654 gereed. Deze "nieuwe" molen verving de Oude Veenmolen uit 1446. De Nieuwe Veenmolen kwam in 1654 gereed. Restanten van de Oude Veenmolen zijn mogelijk gebruikt voor de bouw van de Laakmolen.

Op de kaart uit 1712 is te zien dat de Nieuwe Veenmolen strategisch gelegen is langs de Schenkwatering en Bezuidenhoutseweg. De Schenkwatering en de Bezuidenhoutseweg verbonden de Veenmolen met Den Haag en de omgeving. Tot het einde van de 20ste eeuw was de Veenpolder nog een open agrarisch gebied met weilanden, akkers, eendekooien en buitenplaatsen.



Ontwerptekening voor de Nieuwe Veenmolen uit 1652 van Pieter Florisz van der Sallem (Bron: HH Delfland)





Kaart uit 1712 van Nicolaas en Jacobus Kruchius (Bron: Nationaal Archief)



## Historische ontwikkeling molencontext

### 18de - 20ste eeuw

Op de kaart uit 1734 is de molenplaats van de Nieuwe Veenmolen te zien in een gemengd agrarisch gebied met wei-, akkerland, boerderijen, bossages en buitenplaatsen. Op de molenplaats zijn op deze kaart geen bijgebouwen te zien. De Molensloot verbindt de Nieuwe Veenmolen ruimtelijk en visueel met het Haagse Bos.

Op de kaart uit 1910 is de in 1842 aangelegde spoorverbinding te zien. Met de stadsuitbreiding van de wijk Bezuidenhout verandert de Veenpolder in een stedelijk gebied. Op deze kaart is een bijgebouw op de molenplaats aangegeven.



Detail van de topografische kaart uit 1910 (Bron: Topotijdreis)





Detail van historische kaart uit 1734 van de Bezuidenhoutse polder ofte de Veenpolder van J. Vreeburg & J. Berents (Bron: publiek domein)



## Historische ontwikkeling molencontext

### 20ste en 21ste eeuw

Voor WO2 is het gebied ten westen van de Molensloot volledig getransformeerd van agrarisch gebied naar woongebied. Na WO2 wordt ten oosten van de Molensloot het stadsdeel Mariahoeve ontwikkeld.

Tussen de Molensloot en Mariahoeve bevindt zich een groene zone met sport en recreatievoorzieningen. Door de aanleg van de IJclubweg/Boekweitkamp wordt de Nieuwe Veenmolen afgesneden van de Molensloot en krijgt een geïsoleerde ligging.

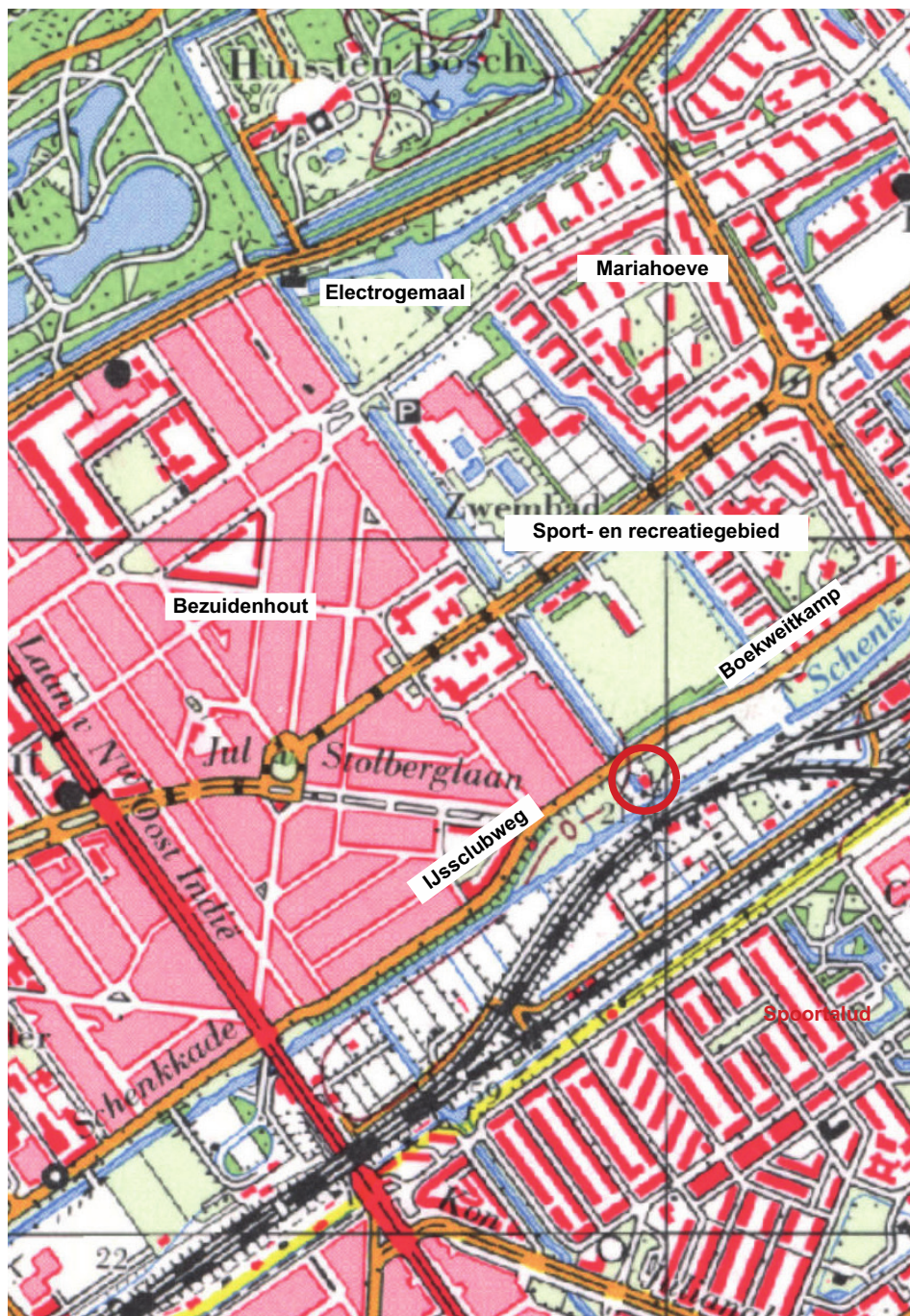
Op de topografische kaart van 1935 is een gemaal te zien dat de functie van de windmolen overnam. In 1950 is een elektrisch poldergemaal in werking getreden.

In 1954 wordt de Algemene Tuindersvereniging (ATV) Loolaan opgericht door samenvoeging van 'vrije tuinen' in het gebied. De volkstuinten vormen een groene buffer rond de molenplaats.



De zogenaamde 'Schenkstrook' in 1990. Foto van Dienst Stedelijke Ontwikkeling. (Bron: Haags Gemeente Archief)





Detail van topografische kaart uit 1974. (Bron: Topotijdreis)



Detail van luchtfoto uit 2020 (Bron: Topotijdreis)



## Moleninvloedsfeer

### Landschappelijke onderlegger & historische structuren

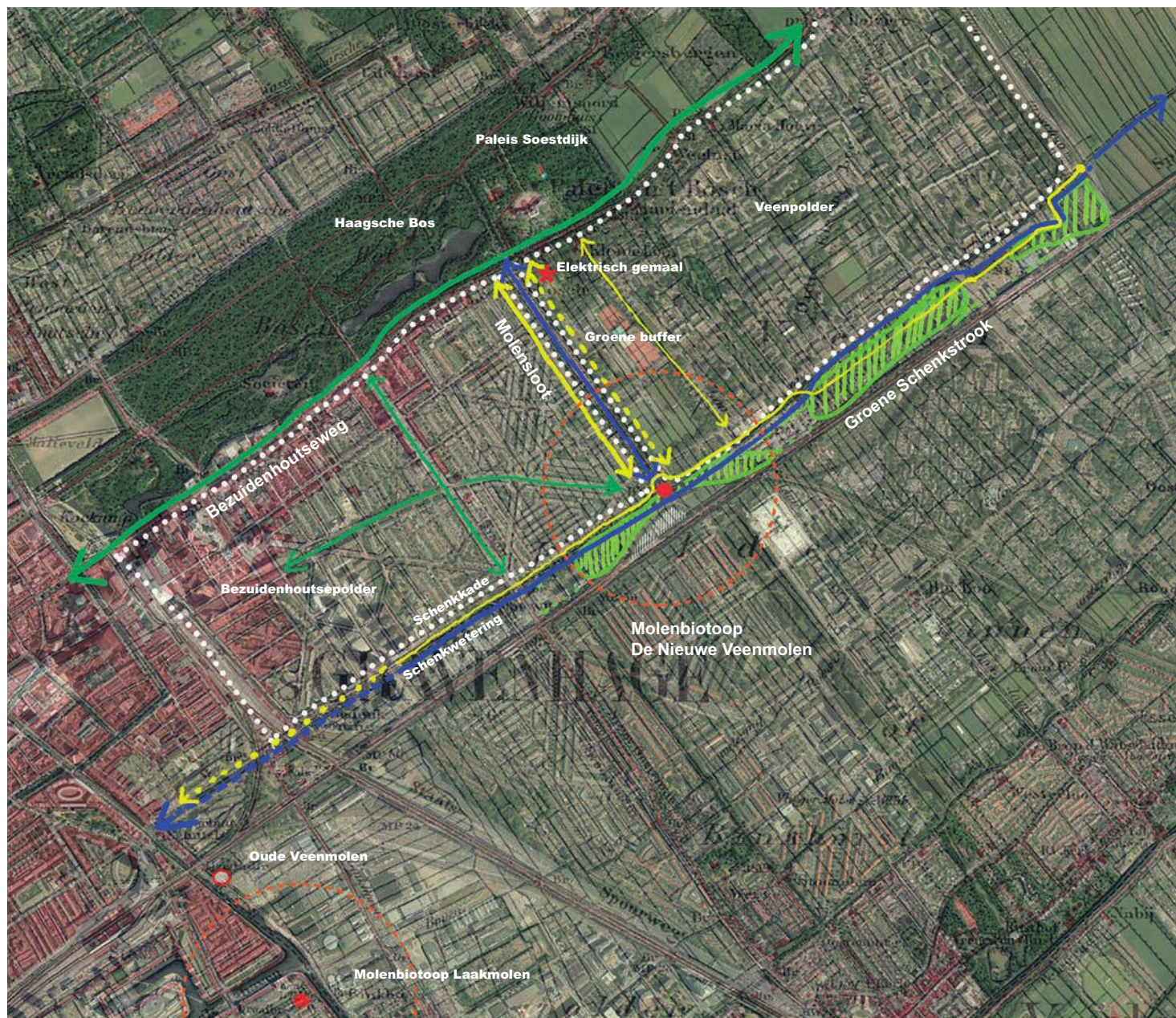
De Nieuwe Veenmolen was gelegen aan de Schenkwatering op de rand van de Veenpolders. De molen is solitair gelegen. Er is geen ruimtelijke, functionele of visuele samenhang (meer) tussen de molenbiotopen van de Nieuwe Veenmolen en die van de Laakmolen.

- De Schenkwatering is een historische lange lijn in het landschap waarop de veenpolders ontwaterden. Naar het westen leidde de Schenkwatering naar de Haagse Trekvluit en de Haagse binnenstad. Langs de Schenkwatering liep de Schenkkade. Deze is in de loop der tijd aangepast en minder goed leesbaar.
- Tussen de Schenkwatering, Schenkkade en het spoortalud bevinden zich historisch nuts- en pleziertuintjes. Deze groene Schenkstrook vormt door het semi-agriculturele karakter een passende omlijsting voor de historische molenplaats.
- Vanuit de Schenkwatering werd het polderwater uitgeslagen op de Molensloot. Deze Molensloot vormt een ruimtelijke en visuele verbinding tussen het Haagsche Bos en Huis ten Bosch aan de Bezuidenhoutseweg en de Nieuwe Veenmolen aan de Schenkwatering.
- In de jaren 30 van de 20ste eeuw werd windbemaling vervangen door een motorgemaal. In de jaren 50 werd een elektrisch gemaal geïnstalleerd op de hoek van de Carel Reinierszkade en de Bezuidenhoutseweg.
- Parallel aan de Molensloot liepen landpaden. Aan de Bezuidenhoutse zijde is deze opgenomen in het stedenbouwkundig weefsel.



Historisch sterke relatie tussen de Nieuwe Veenmolen en de Schenkwatering. De Nieuwe Veenmolen in 1955. Vervaardiger L.M. Tangel (Bron: Haags Gemeente Archief)





Molenbiotoop en historische structuren.



## Moleninvloedsfeer

De Schenkwatering en de Molensloot zijn de belangrijkste landschappelijke structuren die de molen verankeren in het verstedelijkte landschap.

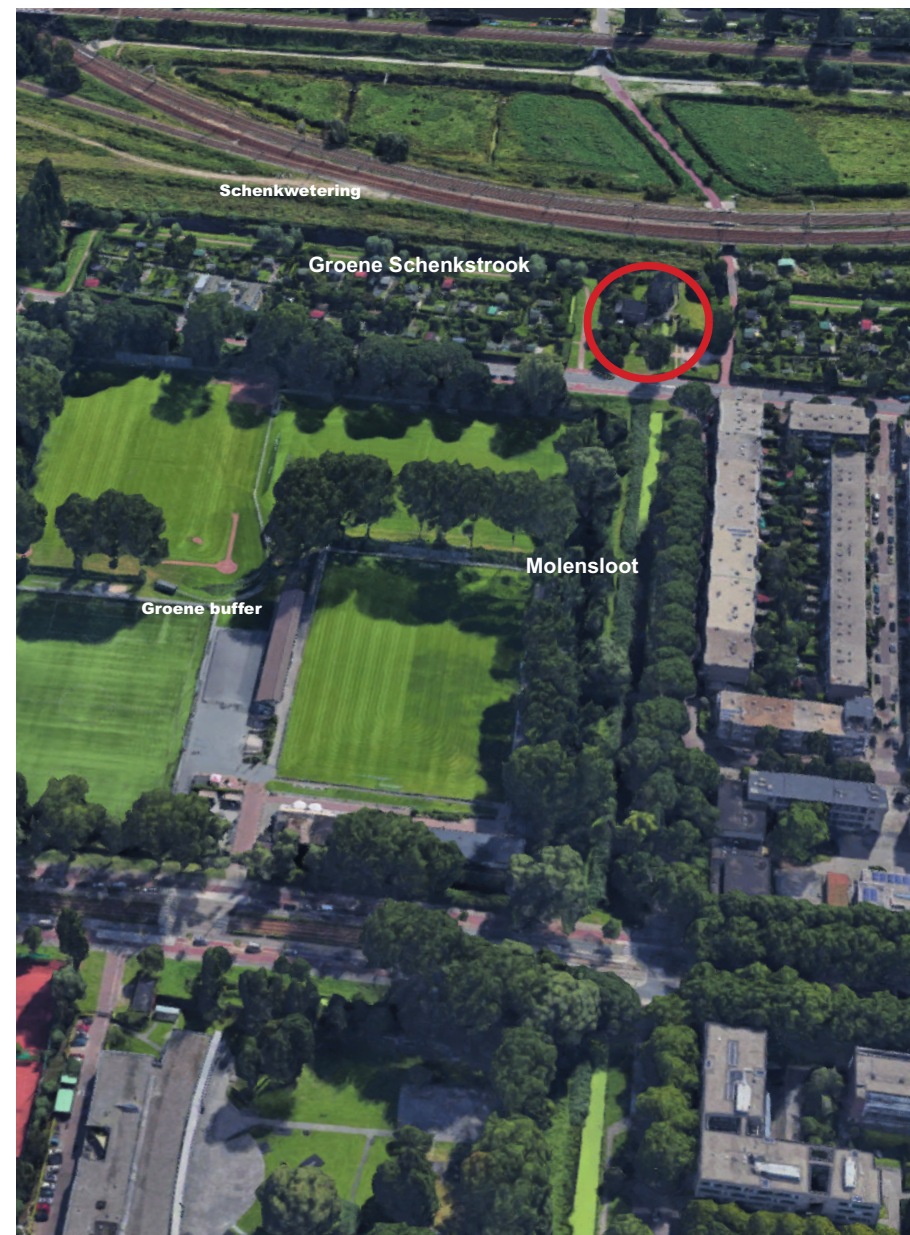
De groene Schenkstrook met de volkstuinten geeft, ondanks de fragmentatie, de Nieuwe Veenmolen een passende groene semi-agrarische context en benadrukt de Schenkwatering.

Restanten van de Schenkkade bieden een mogelijkheid de relatie tussen de Nieuwe Veenmolen en de Schenkwatering te ervaren.

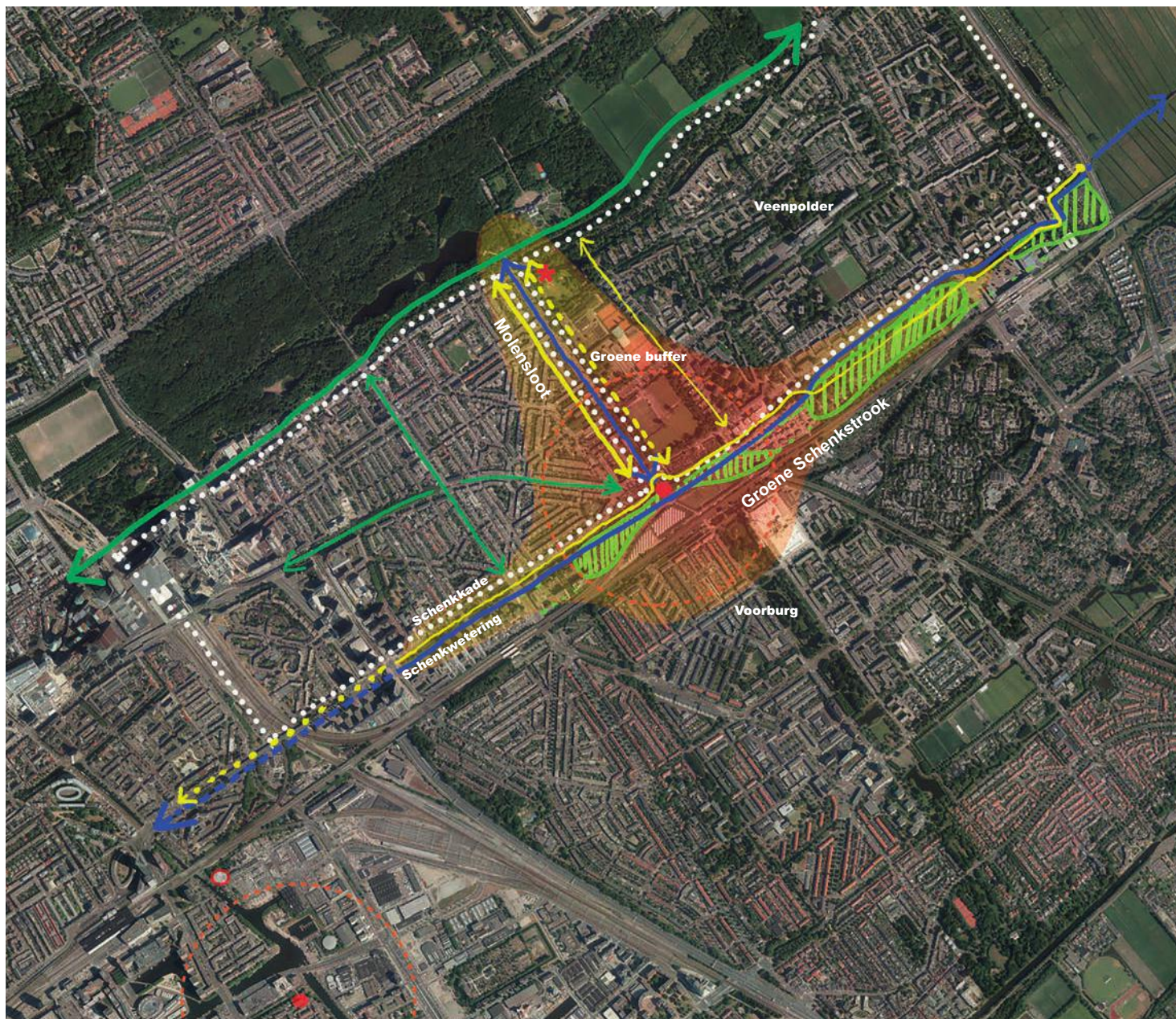
De Molensloot is een sterke ruimtelijke lijn die wordt benadrukt door het begeleidende geboomte.

De groene buffer van sport- en recreatieterreinen, gelegen tussen de Molensloot en het woongebied van Mariahoeve, is het laatste restant open gebied van de Veenpolder. Deze zone ondersteunt de ruimtelijke en visuele relatie tussen de Molensloot en de Nieuwe Veenmolen.

Aan de andere zijde van het spoortracé is er vanaf de fietstunnel onder het spoor zicht op de Nieuwe Veenmolen.







Molenvloedsfeer



## Molenensemble

De molen vormt samen met de bijgebouwen, kavelsloten en beplanting een herkenbaar en samenhangend geheel met een landelijk karakter. De molenplaats van deze poldermolen is onlosmakelijk verbonden met de Molensloot (als tussenboezem) en de Schenkwatering. Het elektrisch gemaal heeft de functie van de poldermolen overgenomen. Het gemaal en de maalvijver zijn hierdoor een nieuw onderdeel geworden van het maalcomplex dat door de groenstructuren wordt ondersteund. De volkstuincomplexen aan weerszijden van de molenplaats en de Schenkwatering geven de molenplaats een landelijke context in deze verstedelijkte omgeving.



Historisch sterke relatie tussen de Nieuwe Veenmolen en de Molensloot





- molen (-restant) aanwezig
- molen verdwenen
- ✱ landmark
- bijgebouwen aanwezig
- bijgebouwen verdwenen
- ✱ beeldbepalende beplanting
- lijnvormige bebouwing aanwezig
- - - lijnvormige bebouwing verdwenen
- molenbiotop
- ↙ basisstructuur water aanwezig
- ↘ basisstructuur water verdwenen
- water-lijnen aanwezig
- - - water-lijnen verdwenen
- wegen aanwezig
- - - wegen verdwenen
- paden aanwezig
- - - paden verdwenen
- ▭ watervlakken aanwezig
- ▭ watervlakken verdwenen
- ▭ molenerf en -land aanwezig
- ▭ molenerf en -land verdwenen
- ▭ moestuin en -land aanwezig
- ▭ moestuin en -land verdwenen
- ▭ brug/heul/sluis aanwezig
- ▭ brug/heul/sluis verdwenen
- molenzone
- moleninvloedsfeer



## Molenplaats



Zicht vanuit het westen vanaf de Schenkkade op de molen en het woonhuis.



De Nieuwe Veenmolen ca. 1915 (Bron: Haags Gemeente Archief)



Nieuwe Veenmolen in 1955. Maker L.M. Tangel (Bron: Haags Gemeente Archief)



De Nieuwe Veenmolen in 1945 (Bron: Haags Gemeente Archief)



Zicht vanaf de Schenkkade over de Molensloot op de schoor/bakhuysje en de voorwaterloop



## Molenplaats

### Bijgebouwen

Uit de analyse van historische kaarten en beeldmateriaal was de molen tot de bouw van de vrijstaande molenaarswoning bewoond. Er bevond zich een schuur/bakhuysje op het erf. Deze is verdwenen.

Op de minuutplannen in het begin van de 19de eeuw is er nog geen vrijstaande woning op het erf. Op de foto uit 1915 is al wel een grotere schuur of woning te zien. Op de foto van 1955 is de huidige woning te zien.

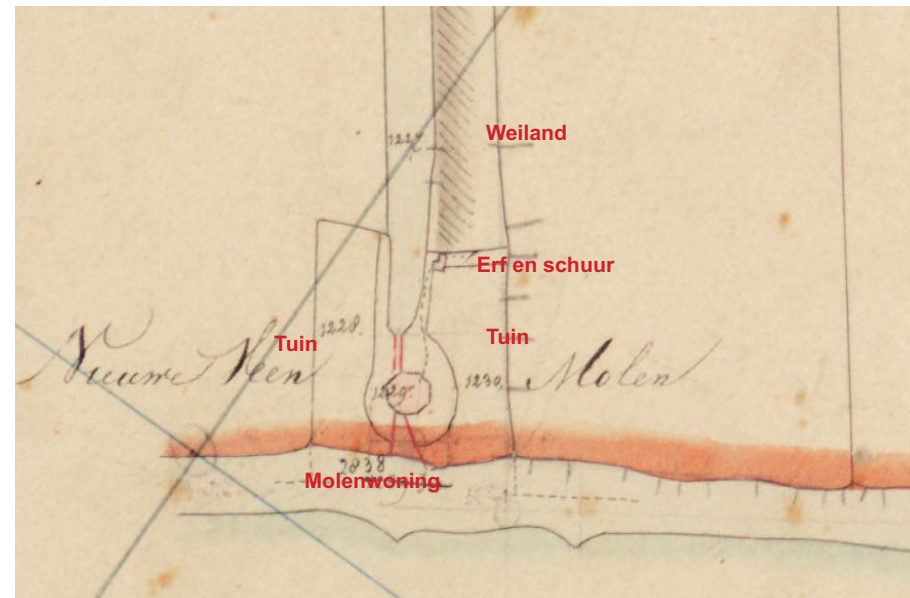
### Water

De Molensloot is door de stedenbouwkundige ontwikkeling afgesneden van de molenplaats maar een deel van de Molensloot en de achterwaterloop en voorwaterloop zijn nog aanwezig. De achter- en voorwaterloop zijn deels afgedekt. In de voorwaterloop is een stuwtje geplaatst. Over de Molensloot zijn twee bruggetjes gelegd. De molenplaats wordt omgeven door kavelsloten en de Schenkweg. Een fiets- en voetgangersbrug leidt naar de fiets- en voetgangerstunnel onder het spoortalud.

### Groen

Aan weerszijden van Molenplaats bevonden zich de tuinen. Op de foto's zijn wilgen en hagen te zien.

Aan de IJslubweg wordt de molenplaats gemarkeerd door een beeldbepalende populier en een vleugelnootboom.

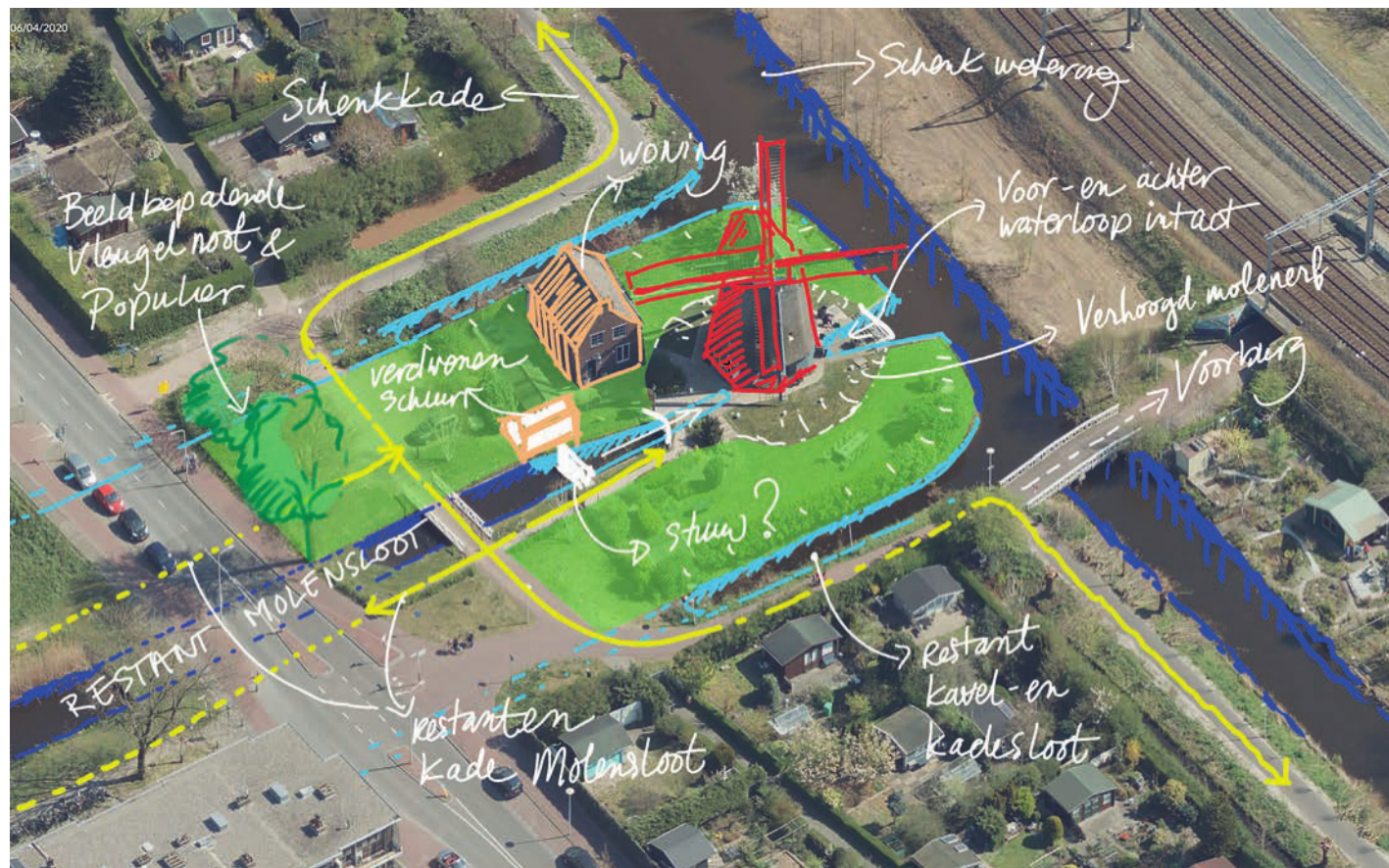


Minuutplans (1811-1832) RCE



Huidige molenplaats





Molenplaats elementen en structuren

- molen (-restant) aanwezig
- molen verdwenen
- \* landmark
- bijgebouwen aanwezig
- bijgebouwen verdwenen
- \* beeldbepalende beplanting
- lijnvormige bebouwing aanwezig
- - - lijnvormige bebouwing verdwenen
- molenbiotoop
- ↙ basisstructuur water aanwezig
- ↘ basisstructuur water verdwenen
- water-lijnen aanwezig
- - - water-lijnen verdwenen
- wegen aanwezig
- - - wegen verdwenen
- paden aanwezig
- - - paden verdwenen
- watervlakken aanwezig
- watervlakken verdwenen
- molenerf en -land aanwezig
- molenerf en -land verdwenen
- moestuin en -land aanwezig
- moestuin en -land verdwenen
- brug/heul/sluis aanwezig
- brug/heul/sluis verdwenen
- molenzone
- moleninvloedsfeer



## 3

## Zicht op de molen en belangrijke zichtlijnen

Het beste zicht op de Nieuwe Veenmolen is er vanaf de wandel- en fietspaden langs de Schenk en vanaf het spoor aan de overzijde van het water. Vanaf de Boekweitkamp en Schenkkade zijn er zichtlijnen over de volkstuintjes op de molen. Aan het einde van de Juliana van Stolberglaan zou een zichtlijn op de molen mogelijk zijn indien er enkele bomen langs de IJslubweg worden gerooid. Een lange zichtlijn op de molen zou mogelijk zijn vanaf de Carel Reinierszkade, maar door de bomen langs het water is er pas onbelemmerd zicht op de molen nabij de kruising met de IJslubweg.



-  Molen
-  Zichtveld
-  Lengteas zichtveld
-  Zichtlijn

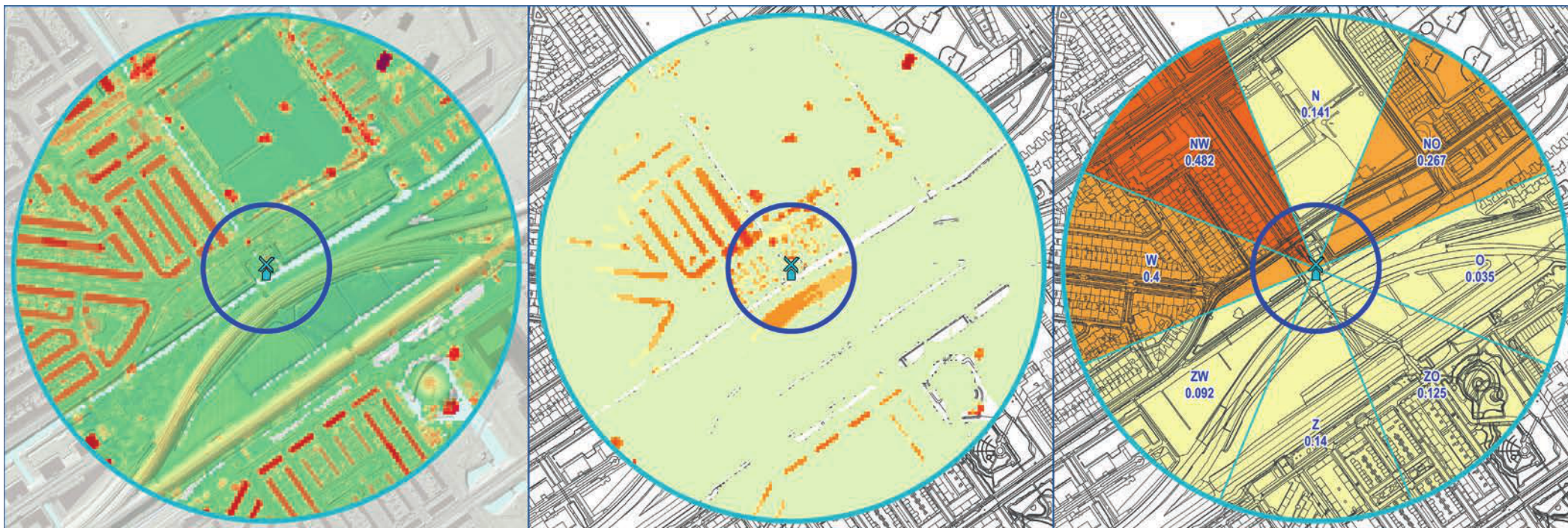


## 4

## Windvang

**De invloed van de nabije bebouwing en beplanting rond de molen op de toe- en afvoer van wind.**

Pal naast het druk bereden spoor van Leiden naar Rotterdam staat deze molen in een vrij groen gebied te midden van de latere stadsuitbreidingen van Den Haag. De forse niet originele woning ten noorden van de molen is zodanig dichtbij gelegen, dan laatstgenoemde niet meer uit alle windrichtingen kan draaien, zonder schade aan te richten aan de woning. Ten noordoosten en zuidwesten ligt een volkstuinencomplex, dat er tot op heden voor gezorgd heeft dat de directe omgeving niet versteend is geraakt en dat de windvang uit deze richtingen nog acceptabel is. Wel komen hier opgaande beplantingen voor, zowel op het molenerf zelf als op het volkstuinencomplex. Ten oosten, zuidoosten en zuiden ligt het verhoogde talud van de spoorweg met daarvoor De Schenk. In deze richtingen bevinden zich een enkele solitaire boom op het molenerf en opgaande beplantingen langs het spoor aan de andere kant van De Schenk. Echter, de afstand tot de dichtstbijzijnde bebouwing is hier aanzienlijk en minimaal 250 meter. Ten westen en westnoordwesten van de molen bevindt zich de dichtstbijzijnde bebouwing buiten het molenerf. Deze is drie bouwlagen hoog. Ten noordwesten van de molen bevindt zich de poldersloot en aanvoer van de molen. Langs dit water komen vele bomen en opgaande beplantingen voor. Ten noorden hiervan liggen omzoomde sportvelden die een waar windscherm vormen.



### legenda

#### algemeen

-  locatie molen
-  buffer 100 meter
-  grens 400 meter

#### Nieuwe Veenmolen

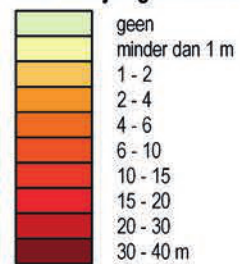
Molendatabase nr. 936

Volledig binnen BSD

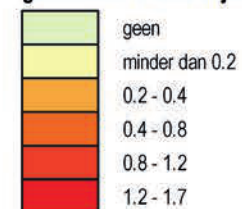
#### AHN3, meters t.o.v. NAP



#### overschrijding in meters



#### gemiddelde overschrijding per windrichting in meters



0 200 400 m





Foto's vanaf maaiveld in 8 windrichtingen (Opname juni 2021).









## 5

## Maatschappelijke invulling

**De educatieve, recreatieve of sociale betekenis van de molen voor zijn bredere omgeving.**

De Nieuwe Veenmolen wordt gebruikt als restaurant maar vervult tevens een beperkte toeristisch-educatieve functie doordat alle gasten worden rondgeleid in de molen. De restauranthouders en de stichting onderhouden de molen en het terrein zoals dat een monument betaamt. Voor de buurt fungeert de molen als markant herkenningspunt.



De achterwaterloop van de molen.

Het woonhuis naast de molen.







## Bijlage A. Interview molenaar/eigenaar

**Interview Nieuwe Veenmolen, Den Haag**  
**18 mei 2021**

**Molenaar:**   
**Eigenaar:** Stichting De Nieuwe Veenmolen ,  
**vertegenwoordigd door voorzitter**   
**Huurders:**

### Functies van de molen

Wat is momenteel de hoofdfunctie van de molen?

De molen wordt al jaren gebruikt als restaurant. Bovenin de molen is ook een vergaderruimte die gehuurd kan worden. Als de molen draait, haalt hij het water uit de Schenk en brengt het naar boven door een duikertje naar het gemaal aan het einde van de sloot. Voor het reguleren van de waterstand is de bemaling van de molen niet meer noodzakelijk, maar in de waterverversing speelt hij nog wel een rol. Het hoogheemraadschap beheert een kleine inlaat waarmee het opgebrachte water weer terug de polder in gelaten kan worden zodat er een beetje beweging in de sloten blijft. Zeker in de hete zomers van de afgelopen jaren is dat wel nodig.

Heeft de molen momenteel nog andere (maatschappelijke) functies?

Als restauranthouders zien we de molen ook echt als een monument. Met al onze gasten maken we een rondje door de molen en vertellen we over de geschiedenis. De mensen zijn super enthousiast.

Wat zou(den) de belangrijkste functie(s) van de molen kunnen of moeten zijn?

Onze overtuiging is steeds geweest: als je iets leeg laat staan, gaat het achteruit. De molen moet dus als gebouw gebruikt worden (als restaurant) en als werktuig ook met enige regelmaat kunnen blijven draaien.

### Kansen en bedreigingen

Zijn er nu of in de (nabije) toekomst belemmeringen of bedreigingen voor een goed functioneren van de molen?

Als molenaar kom ik iedere week een keer langs om de molen te laten draaien, maar de wind is soms zo matig dat het niets wordt. Met de stichting is in het verleden afgesproken dat we ervoor zorgen dat de molen zeker een keer per maand draait. Met goede wind wordt dat soms twee keer per maand maar soms ook twee maanden helemaal niet. Je kan hier niet vaak lekker draaien.

Er zijn zoveel belemmeringen. En er komen er nog steeds bij. Recent zijn hier vlakbij 74 huizen gebouwd. De bouwer is in overleg met de provincie toen tot overeenstemming gekomen over de bouwhoogte, er is nog een verdieping van af gegaan. De bouw van kantoren langs de Laan van Nieuw Oost-Indië is voorlopig gestopt bij de volkstuintjes naast de molen, maar welke garantie is er dat dat zo blijft? Wij denken dat locaties als de volkstuintjes op termijn als inbreidingslocatie bebouwd gaan worden. Dan kunnen we het helemaal wel schudden met het draaien van de molen. Dan blijft er alleen nog af en toe wat oostenwind over.

De molenaar vraagt zich verder af of je kan blijven draaien als er mensen zitten te eten. De restauranthouder geeft aan dat dit vooral 's avonds is en een enkele keer voor lunch. Dat overdag de molen draait is volgens hem daarom geen probleem.

### Welke kansen/mogelijkheden ziet u ter verbetering van de molenbiotoop op het gebied van de windvang?

Ik ben nu zo'n 15-20 jaar molenaar op deze molen. De windvang is al die tijd al problematisch geweest. De biotoop behoort tot de 10 slechtste van de 228 molens in Zuid-Holland. Er zijn ooit wel eens wat populieren aan de kant van de volkstuintjes weggehaald, maar voor de rest is het er niet beter op geworden. Bij de vorige opname van de molenbiotoop werd al geconstateerd dat er vanuit alle windrichtingen grote belemmeringen voor de windvang zijn.

### Welke kansen/mogelijkheden ziet u ter verbetering van het zicht op de molen?

Het zicht op molen is goed zoals het nu is. Ook 's avonds is de molen mooi verlicht, met de skyline van Den Haag op de achtergrond.

### Welke kansen/mogelijkheden ziet u ter verbetering van de ruimtelijke inrichting van de directe omgeving van de molen?

Dit is zo'n unieke plek midden in de stad. Iedereen die hier door het hek komt staat verbaasd wat een beschutte en fijne plek dit is, pal naast het spoor, de weg en een druk fietspad. We onderhouden alles op en rond het erf ook goed.

### Welke kansen/mogelijkheden ziet u ter verbetering van het functioneren van de molen als werktuig?

Het plaatsen van een motor om de molen te kunnen laten draaien is eigenlijk nooit ter sprake gekomen, maar daar moeten we met het oog op de toekomst misschien maar eens over nadenken. We vinden het belangrijk dat hij kan blijven draaien. Dan doe je recht aan de

status van de molen. Het zou ontzettend zonde zijn als deze unieke binnenstedelijke molen buiten werking gesteld zou worden.

### Welke kansen/mogelijkheden ziet u ter verbetering van het maatschappelijke functie van de molen?

## Beheer en gebruik

### Welke partijen of personen zijn er betrokken bij het beheer en gebruik van de molen?

De stichting is in 1953 opgericht door een aantal grote bouwbedrijven om de molen aan te kopen en daarmee de kennis en belangstelling voor Nederlandse poldermolens te bevorderen. Ik meen dat Volker of Wessels (tegenwoordig samen) de grote aanjager was, die hadden een programma om cultuurhistorische gebouwen te behouden. De stichting is gericht op het behoud van de molen. Het zijn niet alleen maar aannemers meer in de stichting, maar wel allemaal mensen met een vastgoedachtergrond (juristen, installateurs, bouwers). Sinds een jaar of 30 is er ook een vereniging De Nieuwe Veenmolen, die gericht is op de businessclub die hier regelmatig bij elkaar komt. Tot 2019 had de stichting of vereniging, dat was wat onduidelijk, een echtpaar in dienst om in de molen een restaurant te runnen. De gemeente Den Haag is de verhuurder van het parkeerplaatsje voor de molen.

### Zijn er bepaalde voorzieningen in, op of rond de molen aanwezig (bv toilet, bankje/picknickplaats, informatiebord)?

De molen functioneert als restaurant en vergaderruimte dus de daarbij behorende voorzieningen zijn aanwezig.



Zijn er wensen voor het realiseren van bepaalde extra voorzieningen?

Wij vinden het wel een goed idee om een informatiebord te plaatsen, dat is er nu nog niet. Er zijn zoveel mensen die langs de molen rijden en stoppen om een foto te maken. Als we voor elke foto een euro zouden krijgen hadden we geen restaurant meer hoeven uitbaten.

## Betekenis en immateriële waarde

Hoe wordt de molen gewaardeerd en beleefd in de buurt?

De buurt is enorm trots op deze molen, hij hoort bij de wijk. In de afgelopen coronatijd hebben we vanuit het restaurant veel maaltijdpakketten rondgebracht in de wijk. Als je dan 's avonds terug gereden komt en de verlichte molen ziet met op de achtergrond de skyline van Den Haag: dat is fantastisch. Daar heeft iedereen het over. Elk huis dat hier in de omgeving te koop staat wordt aangeprezen met een plaatje van deze molen als illustratie van de buurt. Voorheen was het restaurant alleen op afspraak open (private dining), maar nu kan iedereen er à la carte komen eten. Dat vinden de mensen leuk, je kan er nu eindelijk een keer in.

Welke historische betekenis heeft de molen?

Voor meer informatie wordt verwezen naar: Hoofdstuk 1. Functionele molenstatus.

## Bijlage B. Redengevende beschrijving monument

**Monumentnummer: 18108**

**IJclubweg 111, 2593 HH te 's-Gravenhage**

Nieuwe Veenmolen uit 1654, voorheen watermolen van de Veen- en Binckhorsterpolder.

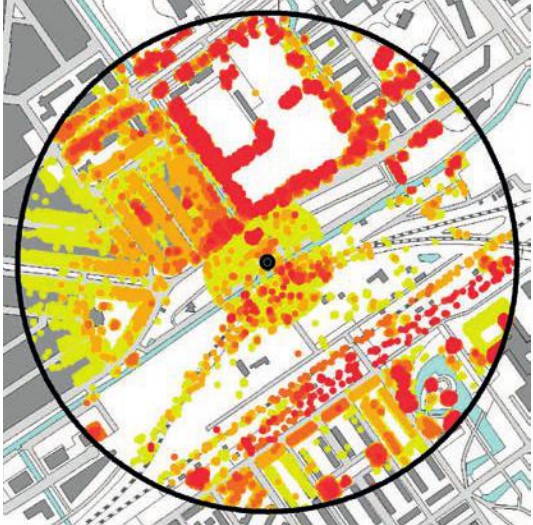
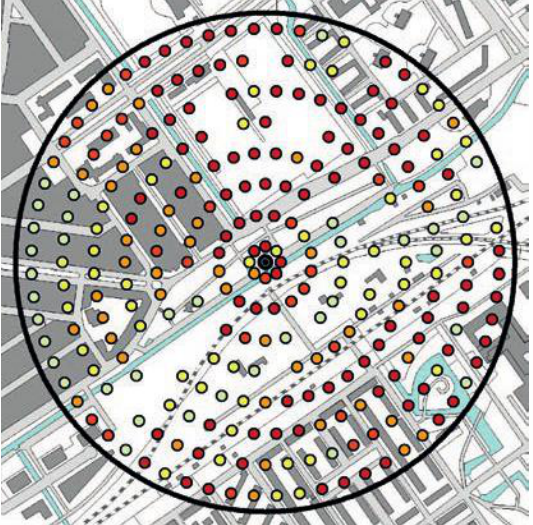


## Bijlage C. Geraadpleegde literatuur en websites

- PARK, 2020, Molens in Beeld, Advies beleid molenbiotopen, Provincie Zuid-Holland
- Bosch & Slabbers, 2020, Molens tekenen het landschap van Zuid-Holland, Provincie Zuid-Holland
- Debby Gerritsen, Onno Helleman en Ellen Steendam, 2019, Het Molenerf van de Zuid-Hollandse Poldermolen, Erfgoedhuis Zuid-Holland
- Lameris-Huis Adviseurs en De Hollandse Molen, 2010, Molenbiotoopinventarisatie Zuid-Holland 2010, Provincie Zuid-Holland
- Beek & Kooiman Cultuurhistorie, 2010, Actualisatie buitenplaatsen CHS; de buitenplaatsbiotoop in Zuid-Holland.
- Verschuure, G., 2015, De buitenplaatsbiotoop of landgoedbiotoop, Nieuwe allianties in de bescherming van buitenplaatsen en landgoederen, Vitruvius nr. 33 oktober 2015
- I.Bobbink, 2016, De Landschapsarchitectuur van het Polderboezemsysteem, Delft University Press
- Cultuurhistorische Atlas Provincie Zuid-Holland
- Stichting en Vereniging van de Nieuwe Veenmolen, 1993, De Nieuwe Veenmolen anno 1654, De geschiedenis van een opmerkelijke stichting,
- [www.molens.nl](http://www.molens.nl) (De Hollandse Molen)
- [www.erfgoedleiden.nl](http://www.erfgoedleiden.nl)
- [www.rce.nl](http://www.rce.nl)

# Bijlage D. Molenbiotooprapport 2009

## Biotooprapport: 75

| Algemene informatie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|----|-----|------|-------|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---|---|---|---|---|------|-------|--|--|--|--|--|--|------------|-----|-----|-----|----|-----|-----|
| Naam: De Nieuwe Veenmolen<br>Plaats: Den Haag<br><br>Adres:<br>IJscubweg 111<br>2593 HH Den Haag                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| Parameters voor de berekening                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| Maaiveldhoogte: 0,35 meter t.o.v. NAP<br>Evt. stellinghoogte: 0 meter<br>Lengte van het gevlucht: 26 meter                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Aantal hoogtemetingen binnen 400 meter: 164129<br>Aantal hoogtemetingen die de biotoopnorm overschrijden: 31088                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| Resultaten - kaarten                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| Hoogtemetingen die de biotoopnorm overschrijden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Gestandaardiseerde sectorscores                                                                                                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                    |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| <div style="display: flex; align-items: center;">  <div style="margin-left: 10px;">             0 100 200 300 400 m           </div> </div> <p style="text-align: center;">Topografische Ondergrond © Topografische Dienst Kadaster</p>                                                                              |                                                                                                                                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| <table border="1"> <thead> <tr> <th>categorie</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>kleur</td> <td style="background-color: yellow;"></td> <td style="background-color: orange;"></td> <td style="background-color: red;"></td> <td style="background-color: darkred;"></td> <td style="background-color: darkred;"></td> </tr> </tbody> </table> | categorie                                                                                                                                                             | 1   | 2   | 3  | 4   | 5    | kleur |  |  |  |  |  | <table border="1"> <thead> <tr> <th>sectorscore</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> <th>rest</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>kleur</td> <td style="background-color: lightgreen;"></td> <td style="background-color: yellow;"></td> <td style="background-color: orange;"></td> <td style="background-color: red;"></td> <td style="background-color: darkred;"></td> <td></td> </tr> <tr> <td>percentage</td> <td>12%</td> <td>18%</td> <td>16%</td> <td>9%</td> <td>35%</td> <td>10%</td> </tr> </tbody> </table> | sectorscore | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | rest | kleur |  |  |  |  |  |  | percentage | 12% | 18% | 16% | 9% | 35% | 10% |
| categorie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1                                                                                                                                                                     | 2   | 3   | 4  | 5   |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| kleur                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| sectorscore                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 1                                                                                                                                                                     | 2   | 3   | 4  | 5   | rest |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| kleur                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                       |     |     |    |     |      |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |
| percentage                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 12%                                                                                                                                                                   | 18% | 16% | 9% | 35% | 10%  |       |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |   |   |   |   |   |      |       |  |  |  |  |  |  |            |     |     |     |    |     |     |



| Resultaten - hoofdwindrichtingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Noord: 132                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Noordoost: 116 |
| Noordwest: 145                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Oost: 93       |
| West: 79                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Zuidoost: 137  |
| Zuidwest: 71                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Zuid: 120      |
| Resultaten - totaal                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                |
| Totaalscore: 893 = Slecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                |
| Beschrijving veldwerk                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                |
| <p>Door bebouwing en beplanting wordt de windvang ernstig gehinderd. Ten noorden van de molen staat een vrij hoge molenaarswoning, waardoor de molen bewegingsproblemen heeft. De gehele noordelijke sector wordt verder door bomensingels rondom het sportpark afgeschermd. Deze hebben een hoogte van 12 tot 15 meter op een afstand van 100 tot 300 meter. In de sector oostnoordoost - zuid - zuidwest ligt het spoortalud van ca. 4 meter hoog met hierop hoge beplantingen. In zuidoostelijke richting staat eenkantoorgebouw (GBS) van 55 meter hoog en in het zuidwesten een vrij smalle populier met een hoogte van 20 meter. In de sector west - noordwest staan bouwblokken van 9 meter hoog op een afstand van 100 - 200 meter. Ook het molenerf is niet gevrijwaard van opgaande beplantingen, zodat met recht kan worden gesproken van een slechte molenbiotoop.</p> |                |

Foto's

N



NO



O



ZO



Z



ZW



W



NW





